

NEŘÍKALI MU VŽDYCKY TAK, AŽ PO JISTÉ PŘÍ-
hodě, ale ta byla tak divná, že přišla i do novin.
Vlastně se jmenoval pan Heribert a křestním jmenem
svým nějak zcela neobyčejně, jenže už nevím jak. Pan
Heribert byl lékařem, totiž abych pravdu mluvil, on
byl skutečně promovován na doktora medicinae, ale
neléčil pranikoho a praničeho. Sám by se byl musil
přiznat, že od doby, kdy co student navštěvoval kli-
niky, neměl ani jediného nemocného pod rukama.
A byl by se snad i ochotně k tomu přiznal, jen kdyby
byl vůbec s někým mluvil. Ale byl to člověk pra-
zvláštní.

Doktor Heribert byl synem doktora Heriberta,
velmi oblíbeného to druhdy lékaře malostranského.
Matka umřela záhy, otec umřel krátce před synovou
promocí a zůstavil mu na Oujezdě jednopatrový do-
mek, snad také něco peněz, ale ne mnoho. V tom
domku dr. Heribert junior sídlil. Dva přízemní krám-
ky na ulici, pronajatý byt v prvním patře kupředu
nesly mu něco činže, on sám bydlel v prvním patře
ve dvoře a k němu vedly přímo ze dvora schody
zvláštní, dřevěnou mříží hned dole u dvora uzavřené,
takto nekryté. Jak to u něho v bytu vypadalo, nevím,
že ale žil velmi jednoduše, vím. Jeden z obou krám-

ků byl totiž hokynářský, hokynářka pana doktora ob-
sluhovala a syn její, Jozífek, byl můj kamarád —
už jsme dávno, tuze dávno dokamarádili, stalt se
Jozífek pak kočím u arcibiskupa a zpyšněl. Ale u něho
jsem zvěděl, že pan doktor Heribert vaří si snídani
sám, na oběd že chodí do nějaké laciné jídelny na
Starém Městě a večeri že odbývá lecjak.

Dr. Heribert mladší byl by měl po Malé Straně
dosti přízně, kdyby byl chtěl. Po smrti otcově pře-
nášeli churaví důvěru svou na něho, ale ať přišel
chudý neb bohatý, on nevyslyšel žádného a nešel ni-
kam. Znenáhla tedy důvěra přestala, obyvatelé okol-
ní začli ho považovat za něco takového, čemu se říká
„zkažený student“, a pozděj se i posmívali: „Ah
doktor, ano — ani kočku bych mu nesvěřil!“ Dokto-
ra Heriberta, podobalo se, přílišně se to netklo. Zdálo
se, že vůbec o lidi nestojí. Nikoho nepozdravil, po-
zdraven nikomu neděkoval. Když šel po ulici, vy-
padalo to, jako když víchř svadlý list honí sem a
tam. Byl postavy skoro malé — podle nové míry měl
jen as tak půl druhého metru — a tu suchou posta-
vičku svou kormidloval ulicí tak, aby byla od ostat-
ních postav lidských vždy aspoň na dva kroky vzdá-
lena. Odtud to zmítání. Modré jeho oko bylo jaksi
plno ostychu, jako oko kopnutého psa. Tvář jeho
byla světlohnědým vousem zarostlá — zarostlá tvář
dle tehdejších náhledů byla také něco zcela nesluš-
ného. V zimě, když měl na sobě šedivý mlynářský
kalmuk, zapadala hlavička pod soukennou čepicí hlu-
boko do límce z bavlněného astrachánu, a v letě,
když měl šedivý, kostkovaný šat lehký nebo ještě lehčí

šat plátěný, kývala se nejistě jakoby na slabé štopce. V letě chodil již o čtvrté hodině ranní do sadů na Mariánských hradbách a tu si zasedl s knihou v ruce někam na nejodlehlejší lavici. Stalo se, že některý dobrosrdečný soused malostranský si k němu přisedl a mluvit začal. Ale dr. Heribert vstal, sklapnul knihu a šel, neodvětiv ani slova. Pak ho už nechali zcela. Ano tak daleko to přivedl dr. Heribert, že vzdor tomu, že mu bylo teprv asi čtyřicet let, nestarala se z malostranských panen o něho už ani jedna.

Najednou se ale přihodilo něco — jak jsem řekl, až do novin to přišlo! A o tom chci vypravovat.

Byl překrásný den červnový. Takový den, kdy se nám zdá, že úsměv nejvyšší spokojenosti rozkládá se po nebi, zemi i po tvářích všech lidí. A v den ten pohyboval se pozdě odpůldne nádherný pohřeb Oujezdem k bráně. Pochovávali pana Schepelera, radu oučtárny zemské či stavovské, jak se tenkrát říkalo. Bůh nám to odpust', ale věru se zdálo, že i po tom pohřbu je rozestřen onen úsměv spokojený! Tvář mrtvého ovšem nebylo vidět, neníť u nás zvyk jihu, kde nosí mrtvé k hrobu v rakvi otevřené, aby se naposled ještě, než sklouznou do jámy, ohřáli v slunci. Ale odpočtem-li jistou slušnou opravdovost, nemohla se jakás všeobecná spokojenost upřít. Ležela za překrásného toho dne lidem jakoby ve všech údech — pomozme si!

Nejspokojenější byli as ti praktikanti zemských úřadů, kteří pana radu na marách nesli. Nedali si to vzít. Dva dny byli v rozechvění a lítali z kanceláře do kanceláře; teď šli hrdě a odměřeně pod nákla-

dem svým, každý přesvědčen, že spočívají na něm zraky světa a že svět ten si šeptá: „To jsou praktikanti stavovští!“ Spokojen byl dále dlouhý pan doktor Link, který po jen osmidenní nemoci zesnulého pana rady byl od téhož vdovy obdržel dvacet dukátů honoráře, celá Malá Strana o tom již věděla; šel teď s hlavou trochu sklopenou, jako by přemýšlel. Spokojen byl soused Ostrohradský, řemenář a nejblíže příbuzný páně radův. Za živa ho sice pan strýček zanedbával, ale teď už věděl Ostrohradský, že v kšaftu je mu přiřknuto pět tisíc zlatých, a několikrát byl již k sládkovi panu Kejříkovi mezi průvodem se pronesl: „Přec měl dobré jádro!“ Ostrohradský šel hned za rakví a vedle něho obtloustlý, zdravotou svítící pan Kejřík, nejlepší a nejdůvěrnější přítel nebožtíkův. Zrovna za těma dvěma šli pánové Kdojek, Mužík a Homann, vesměs radové zemské účtárny, ale co do hodnosti mladší než zesnulý Schepeler; také ti byli patrně spokojeni. Ba musíme s bolestí říci, že ani paní Marie Schepelerová, sedící samotna v prvním fiakru, neubránila se všeobecné spokojenosti, že ale bohužel ta její spokojenost z červnové nálady přímo nevyplývala. Dobrá panička ta byla ovšem ženskou, a být již třetí den předmětem vřelého soucitu tolika lidí, to lechtá. Pak také štíhlému jejímu vzrůstu slušely černé smuteční šaty zrovna roztomile a vždy trochu bledounká její tvář vyjímala se v rámci černého závoje zvláště pěkně.

Jediný, kdo těžce nesl smrt páně radovu a hluboce nepříjemného dojmu nijak se zbavit nemohl,

byl sládek pan Kejřík, posud mládenec a jak již praveno nejlepší a nejdůvěrnější nebožtíkův přítel. Bylať mu mladá vdova již včera zřejmě vyjádřila své očekávání, že se jí teď patřičně odmění za to, že mu už za živobytí svého manžela byla — tak věrna. Když k němu soused Ostrohradský po prvé dnes pronesl své: „Přec měl dobré jádro!“ odvětil pan Kejřík smutně: „Ba neměl, sic by byl vydržel dýl.“ A pak Ostrohradskému více už ani neodpovídal.

Průvod pomalu došel Oujezdské brány. Tenkrát ještě nebyla brána ta tak k přefouknutí lehýnká jak je dnes, vinula se těžkými hradbami, dva dlouhé, křivé a temné tunely stály za sebou, pravá předmluva k hrobům zábranským.

Parádní pohřební vůz byl teď průvod předjel a zastavil u brány. Kněží se obrátili, mládenci spustili máry pomalu k zemi a začalo kropení. Pak kočové povytáhli pohyblivý podklad vozu a mládenci vzdvihli rakev, aby ji dali na vůz. Ted' se to stalo! Bud' že byl na jedné straně nadbytek sil, nebo na obou stranách zcela stejná neobratnost — náhle rakev sjela užším koncem k zemi a víko s rachotem odskočilo. Mrtvola zůstala sice v rakvi, ale svezla se trochu do kolenou a pravá ruka se vymrštila přes rakev ven.

Zděšení bylo všeobecné. Rázem nastalo ticho, že soused mohl slyšet tikot hodinek v sousedově kapse. Zraky všech se vpíjely v nehybnou tvář mrtvého rady. A zrovna vedle rakve stál — doktor Heribert. Byl se právě branou vracel z nějaké procházky, kormidloval mezi hromadou lidí sice sem tam, ale náhle

byl nucen zůstat stát zrovna za kněžími a teď byl šedivý jeho kabátek zrovna vedle černého rubáše umrlcova.

To trvalo okamžik. Jaksi mimovolně chopil se Heribert svislé ruky, snad aby ji zase v rakvi umístil. Ale podržel ji v rukou svých, prsty jeho nepokojně hrály, a oči spočívaly pátravě na mrtvém obličeji před ním. Teď vztáhl ruku a rozevřel víčko pravého umrlcova oka.

„No, copak je to?“ houkl vtom Ostrohradský.
„Pročpak se to nespraví? Máme tak zůstat stát?“

Někteří mládenci vztahovali ruce.

„Pozor!“ vzkřikl malý Heribert hlasem k neuvěření širokým a zvuchým. „Ten muž není mrtev!“

„Nesmysl! — Vy jste blázen!“ hučel pan doktor Link.

„Kdepak je policie!“ volal do toho Ostrohradský.

Na všech tvářích byl nejvyšší zmatek. Jen sládek Kejřík byl rychle přistoupil ke klidnému Heribertovi. „A co se má stát?“ tázal se dychtivě: „Není — opravdu není mrtev?“

„Není. Je jen ztrnulý. Teď ho rychle doneste někam do domu, ať zkusíme pomoci!“

„Nejhotovější bláznovství!“ křičel pan doktor Link. „Když ten není mrtev, tedy —“

„Kdopak je to?“ ptal se Ostrohradský.

„I prý doktor —“

„Doktor Kazisvět! — Policie!“ řičel řemenář, jímž byla náhle zalomcovala myšlenka na těch pět tisíc.

„Doktor Kazisvět,“ opakovali páni radové Kdojek a Mužík.

Ale již nesl obětovný přítel pan Kejřík s několika mládenci rakev pomalu do vedlejšího hostince „U Vápenice“.

Po ulici nastal hluk a povyk zrovna bouřlivý. Pohřební vůz obracel, fiakři obraceli, pan rada Kdojek zvolal: „Pojďme — vždyť se dozvíme všechno!“, ale nikdo nevěděl, co má činit. „Dobře že jdete, pane komisaři!“ volal Ostrohradský na přicházejícího teď policejního úředníka. „Děje se tu strašná, nedovolená komedie — prznění mrtvol za bílého dne — před půl Prahou —“ a následoval komisaře dovnitř Vápenice. Doktor Link zmizel. Za chvíli už byl Ostrohradský zase venku, za ním komisař. „Rozejděte se, prosím,“ pravil tento k shromážděným, „nikdo nesmí tam! Doktor Heribert tvrdí najisto, že přivede pana radu k sobě.“

Paní radová chtěla z kočáru ven, ale omdlela. Rádost může někdy i usmrtit. Ted' vyšel chvatně pan Kejřík a přistoupil ke kočáru, kde se paničky s omdlelou paní radovou obíraly. „Dovezte ji pomalu domů, doma se vzkřísí,“ radil. A pak zabručel pro sebe: „Je přece příjemná — tuze příjemná!“ Obrátil se, vskočil do fiakru a odjel, kam ho byl doktor Heribert poslal.

Vozy se rozjely, truchlíci se rozešli. Ale Oujezd byl u brány pořád pln lidí a policejní stráž musila před domem dbát pořádku. Vypravovali si v kupách nejdivnější věci. Hned jedni zlořečili doktoru Linkovi a vypravovali si o něm pomluvy, hned zas jiní

posmívali se Heribertovi. Občas se objevil spěchající pan Kejřík a prohodil něco se zářícím obličejem: „Máme nejlepší naději!“ — „Už jsem sám cítil puls. Ten doktor čaruje!“ — „Dýchá!“ zvolal posledně všecek u vytržení a vrhnul sebou do připraveného fiakru, aby radostnou zprávu dovezl paní radové.

Konečně pozdě navečer, již k desáté hodině, vy- nesli z Vápenice zakrytá nosítka. Po jedné straně šel doktor Heribert a pan Kejřík, po druhé straně komisař.

Ale nebylo jediné malostranské hospody, kde by nebylo bývalo natlučeno až přes půlnoc. O ničem jiném se nemluvílo než o vzkříšení pana rady Schepelera a o doktoru Heribertovi. A mluvílo se zimnič- ně.

„Ten umí víc než co stojí v latinské kuchyni!“

„Jak se člověk na něho podívá, hned to vidí! Už jeho otec byl výborný — výborný lékař! To se dědí.“

„Ale že nechce praktikovat? — Ten by si musel stát jako nějaký dvorní rada!“

„Má asi peníze, to je to.“

„A proč mu říkají doktor Kazisvět?“

„Kazisvět? Já to neslyšel.“

„Dnes jsem to slyšel stokrát.“ —

Po dvou měsících úřadoval pan rada Schepeler zas jako dřív: „Pánbůh na nebi a doktor Heribert na zemi!“ říkal. A jindy zas: „Kejřík je diamant!“ —

Celé město mluvílo o doktoru Heribertovi. Noviny o něm psaly nejspíš po celém světě. Malá Strana byla pyšná. Vypravovaly se věci podivné. Baróni, hrabata, knížata hleděli si prý získat doktora Heri-

berta za osobního lékaře. Ba jistý vládnoucí král italský mu učinil návrh přímo neslýchaný. Vůbec se co nejnalehavěji ucházeli o něho všichni takoví, z jichž smrti by bylo mnoho lidí mělo radost. Ale doktor Heribert byl jako zabeđen. Ba vypravovalo se, že paní radová mu nesla plný pytlík dukátů, že se k němu ale nikdy nedostala, a naposled prý ji polil s pavlače vodou.

Zas bylo vidět, že o lidi nestojí. Pozdravovali ho, on ale neděkoval nikdy. Jako dříve kormidloval ulicemi a průsvitná, suchá jeho hlavička potřásala se bojácně jako chmýří. Nemocného nepřijal nikdy. Ale přec se mu teď říkalo všeobecně „doktor Kazi-svět“. Spadlo to jako s nebe.

Již jsem ho neviděl přes deset let; ani nevím, žije-li. Jeho malý domek na Oujezdě stojí posud nedotknut. Musím se jednou poptat.